

Per unes ciutats més sostenibles

Anna Moreno / © Fotos: Aina Gatnau i Inma Alcario

La segona part de les jornades de Rehabilita 2019 duia per títol *La revitalització de les ciutats* i la va presentar Jonathan Garcia, director de l'Àrea Tècnica del CAATEEB. Va arrencar amb les ponències de Julian Briz de PRONATUR i Andreu Massoni d'ASESCUVE, parlant-nos de la naturalització de les ciutats, dels seus edificis i dels seus espais urbans, amb exemples de jardins verticals i de cobertes d'aparcaments a l'Eixample, reconvertides en espais verds.

Aquestes làmines verdes que substitueixen les superfícies pètries contribueixen a la millora en demanda energètica i en emissions a l'atmosfera i contribueixen a la biodiversitat. Si el manteniment d'aquestes làmines verdes, a més, es fa amb aigües grises reciclades o amb aigua de pluja acumulada, encara millor!

També hi van intervenir Robert Mas, enginyer de JG Ingenieros i Lúcia Calvo en representació d'EIXVERD, una empresa social que promou la sostenibilitat dels nuclis

Som encara lluny dels objectius 2020 i 2030 marcats per Nacions Unides l'any 2015, per un desenvolupament sostenible

urbans amb propostes per a la millora de la qualitat de la vida urbana i sensibilització per concertar l'acció per fer front al canvi climàtic.

■ La intervenció en el patrimoni

A continuació es va parlar de la restauració del patrimoni historico-artístic en la ciutat contemporània. La sessió la va presentar Susana Pavón, en representació de la Junta de Govern del CAATEEB i va comptar amb la participació de José María Cabeza Méndez, arquitecte tècnic i Premio Nacional de Restauración i Conservación de Bienes Culturales 2014; Xavier Casanovas, arquitecte tècnic, president de Rehabimed i vocal d'Icomos Espanya; Verònica Giró, arquitecta tècnica i gerent de 4ark Construccions i Rehabilitacions i Alejandro Martínez, arquitecte tècnic de la mateixa empresa.

Som encara lluny dels objectius 2020 i 2030 marcats per Nacions Unides l'any 2015, per un desenvolupament sostenible definit en 17 punts. El punt número 11, el que fa referència a ciutats i comunitats sostenibles, és el que afecta directament a l'activitat edificatòria i urbanística. Les concentracions de població se situen cada vegada més en les àrees metropolitanes (+ del 75% de la població mediterrània viu en aquestes àrees), el terme gentrificació ja forma part dels nostres vocabularis, amb una societat que segueix empobrida i que tendeix a deixar les ciutats per marxar cap a les perifèries.

Alhora, els entorns rurals continuen perdent població (a Catalunya hi ha més de 1.000 pobles abandonats) i nous plans territorials estan començant a desclassificar el sòl

El trencament de l'equilibri territorial i demogràfic treballa en contra del desenvolupament sostenible

urbà d'aquest entorns, degut a una clara regressió del creixement a futur de les àrees vinculades a l'activitat primària. El sector terciari dels serveis i el turisme són els protagonistes de l'activitat dins les grans ciutats.

■ Cap a un model sostenible

En aquest context, la promoció de la rehabilitació és, sens dubte, el model més sostenible. Persistir en la política d'ajuts de l'Administració per renovar i reactivar els edificis existents, convertint-los en habitatges més eficients, i ampliar el parc d'habitatges de lloguer assequibles. Sumar sobre el que ja existeix, millorant-ne les condicions actuals. Actuar de manera sostenible significa gestionar bé les matèries primeres, reutilitzar i reciclar tractant d'esgotar el seus cicles de vida.

Enderrocar els edificis existents per generar noves estructures, redissenyar els *downtowns* de les

Taula rodona sobre la naturalització de les ciutats. Foto: Inma Alcario

ciutats amb densitats exagerades, que només afavoreixen els grans fons d'inversió, no és de cap de les maneres el camí.

Xavier Casanovas, arquitecte tècnic i president de Rehabimed, defensa la qualitat dels models d'edificació tradicionals tant en l'entorn rural, com en l'urbà o metropolità. Aquests models en si mateixos ja tenen un potencial bioclimàtic molt elevat que cal aprofitar; es tracta simplement d'analitzar-los i millorar-los. Aquí és on és necessari aportar l'enginy, aquest és el sentit de la rehabilitació enfront de l'obra nova. El trencament de l'equilibri territorial i demogràfic treballa en contra del desenvolupament sostenible.

■ Regeneració urbana

Es va parlar d'estratègies i models de regeneració urbana amb Lucia Martin, regidora d'Habitatge i Rehabilitació de l'Ajuntament de Barcelona i també del cas de Burdeos, un bon exemple de recuperació i millora de les condicions de vida d'uns blocs d'habitatges plurifamiliars provinents del desenvolupament dels anys 1960. Aquesta intervenció ha merescut el Premi Mies van der Rohe 2019, en la que l'Office Public de l'Habitat de Bordeaux Métropole s'ha implicat en l'adaptació per millorar-ne les condicions tèrmiques alhora que s'ampliava la superfície útil de cadascun d'ells, organitzant uns balcons adossats a la façana sud. Aurélie de Domingo, de l'oficina pública de l'habitatge de Burdeos, va explicar amb detall aquest cas particular en què es poden solucionar els problemes d'abandó dels barris invertint enginy i recursos econòmics raonables.

Taula rodona sobre la intervenció en el patrimoni en la ciutat contemporània. Foto: Inma Alcario

La biodiversitat és un excel·lent indicador de la salut ambiental del sistema urbà

En el cas de Barcelona, la Regidoria d'Habitatge i Rehabilitació de l'Ajuntament de Barcelona va exposar les polítiques municipals que treballen sobre tres eixos: persones i salut; eficiència energètica i millora econòmica. La major part de les ajudes, marcades per les Directives de la UE (Directiva 2012/27/UE) i atorgades fins ara, van dirigides a temes d'accessibilitat, ascensors, adaptació de banys i conservació de façanes i amb una demanda sobretot de les tipologies del plurifamiliar per actuar sobre els dels elements comuns. Eficiència energètica i sostenibilitat es col·loquen al darrera. Les xifres en rehabilitació a Barcelona són:

2012-2015	75 M€	6.688 habitatges
2016-2019	106 M€	14.949 habitatges

La política d'habitatge a la capital catalana està concertada amb la Generalitat i el Ministerio de Fomento. Les empreses especialistes en rehabilitació que tracten amb les comunitats de propietaris demanen a l'Administració més agilitat en els tràmits a l'hora de sol·licitar les subvencions.

■ Biodiversitat

Martí Boada, científic geògraf i divulgador ambiental va tancar la jornada conclouent que la biodiversitat és un excel·lent indicador de la salut ambiental del sistema urbà, i que un ecosistema biodivers és sempre més resilient a futurs escenaris de canvi global. Sosté que Barcelona té una bona salut ambiental i és rica en biodiversitat, però cal seguir treballant per naturalitzar el sistema urbà, afavorint les permeabilitats mitjançant corredors de recàrrega i l'entrada de fauna i flora autòctona.

La rehabilitació del patrimoni ha de tenir una utilitat social. Foto: Aina Gatnau

Es va explicar la intervenció en un gran edifici d'habitatges socials a Burdeus. Foto: Inma Alcario

Tot i això, hem de seguir observant amb atenció els indicadors de consum per càpita que marquen la petjada ecològica sobretot en el món occidental, que no s'atura. A l'Àrea Metropolitana de Barcelona produïm 24.500 Kcal de consum excedent per càpita, una xifra que val la pena retenir per corregir els nostres comportaments individuals, si més no. ■

L'autora: Anna Moreno és arquitecte tècnica col·legiada 6.071 i és també arquitecta

Barcelona té una bona salut ambiental i és rica en biodiversitat, però cal seguir treballant per naturalitzar el sistema urbà

El professor Martí Boada.
Foto: Inma Alcario

Les façanes posteriors dels edificis requereixen igualment d'intervencions de reparació i millora de l'eficiència energètica.
Foto: Aina Gatnau